

Một số nguồn tin tài liệu xám trên Internet

Brian S. Mathews

Tài liệu xám từ lâu đã được xem như cái kim bị giấu kín trong một đồng rom. Nó được xác định như mọi loại hình tư liệu của tài liệu được phổ biến không phải vì mục đích thương mại. Thông thường tài liệu xám bao gồm báo cáo kỹ thuật (Technical Reports), báo cáo công tác (Working Papers), tài liệu kinh doanh (Business Documents) và các kỷ yếu hội nghị, hội thảo (Conference Proceedings). Các trở ngại lớn nhất gặp phải ở những loại tài liệu này là việc nhận diện, từ đó dẫn đến việc định chỉ số, công tác bổ sung, những nguy cơ làm tổn hại đến nhiều phương diện của chúng thông qua việc khai thác, sử dụng. Thêm vào đó, các tài liệu này lại không được biên tập, chỉnh lý, và vấn đề về quyền sở hữu, quyền khai thác và trách nhiệm đối với việc khai thác, sử dụng... Dẫu cho có những trở ngại đó, tài liệu xám vẫn thường được người ta khai thác, tra cứu, tham khảo trong các công trình nghiên cứu, các luận án khoa học. Chính vì thế mà những cán bộ TT-TV tại các cơ quan khoa học rất quan tâm đến loại tài liệu này.

Việc nghiên cứu các dạng tồn tại rất đa dạng của loại tài liệu này không phải là điều mới, tuy nhiên, việc sự phát triển các trang web lại mở ra những cơ hội đặc biệt đối với sự phát triển của chúng. Tài liệu xám giờ đây đã có thể truy cập một cách tự do tại nhiều trang web và chúng được xử lý để nhận diện bởi rất nhiều các nhà cung cấp và môi giới các CSDL được buôn bán trên thị trường. Có nhiều tổ chức và cá nhân cũng cung cấp các truy cập một cách trực tuyến đến các công trình nghiên cứu của họ. Có thể thấy các yếu tố trên phản ánh một triển vọng đầy lạc quan để có thể hy vọng rằng mọi ý tưởng đều có thể truy cập và khai thác một cách nhanh chóng, nếu không, thì việc nâng cao và mở rộng nhận thức của con người khó có thể trở thành hiện thực.

Ở đây, chúng tôi giới thiệu các trang web giúp để có thể hiểu được bản chất của tài liệu

xám cũng như các loại công cụ tìm kiếm chúng.

1. Các nguồn tin về tài liệu xám

IL Toolkit - Finding Information: Gray Literature. Cung cấp các định nghĩa chi tiết về tài liệu xám và các liên kết đến nhiều trang web chứa các báo cáo kỹ thuật.

URL: http://www.bcinow.com/demo/iltoolkit2/Types_Gray_Lit.htm

The Role of Grey Literature in the Sciences. Cung cấp một tổng quan ngắn gọn về tài liệu xám và đòi hỏi phải xem xét một cách công khai tác động của tài liệu xám đến các hoạt động khoa học.

URL: <http://www.library.brooklyn.cuny.edu/aceess/greyliter.htm>

TestRelease: Grey Literature Program and Conference Bureau. Cung cấp thông tin về các Hội thảo, hội nghị quốc tế bàn về tài liệu xám và các thông tin đặt mua đối với các kỷ yếu đã được hoàn tất cũng như các kỷ yếu sẽ được xuất bản trong tương lai.

URL: <http://www.textrelease.com>

2. Các danh mục

NY Academy of Medicine: Grey Literature Page. Trang web này tập trung vào các nguồn chứa tài liệu xám trong lĩnh vực y học và bao gồm một danh sách rất phong phú các cơ quan và tổ chức sản xuất ra các loại sản phẩm liên quan đến vấn đề sức khỏe. Trang web này cũng phản ánh ấn phẩm hàng quý *Grey Literature Report*, một tài liệu liệt kê nhiều nguồn tài liệu xám có thể truy cập trực tuyến và miễn phí.

URL: <http://www.nyam.org/library/grey.shtml>

Virtual Technical Reports Central. Được tổ chức bởi các thư viện của đại học Maryland và đưa ra danh sách các cơ quan, tổ chức tạo ra các tài liệu xám. Bao gồm các báo cáo kỹ thuật và báo cáo nghiên cứu đặc trưng, các tài liệu chuẩn bị công bố, tài bản và tài liệu dạng số.

URL: <http://www.lib.umd.edu/ENGIN/TechReports/Virtual-TechReports.html>

U.S. Government Information: Technical Reports. Được bảo trì và phát triển bởi Đại học COLORADO và cung cấp các danh sách có tóm tắt các cơ quan chính phủ và các nguồn tin của chính phủ có liên quan đến các báo cáo kỹ thuật

URL: <http://www.libraries.colorado.edu/ps/gov/techrep.htm>

3. Các báo cáo khoa học và kỹ thuật: Các nguồn tin của chính phủ

Agricultural Online Access (Agricola).

Cơ sở dữ liệu này được quản lý bởi Thư viện Nông nghiệp quốc gia và cung cấp các truy cập đến biểu ghi các bài báo, các chương sách, các báo cáo và tài liệu được in lại, bao quát mọi lĩnh vực có liên quan đến nông nghiệp và các lĩnh vực khác có liên quan.

URL: <http://agricola.nal.usda.gov/>

Energy Citation Database (ECD). Nguồn tin này được thiết kế bởi Bộ Năng lượng và bao quát mọi lĩnh vực, như: vật lý, toán học, công nghệ và khoa học máy tính. Cơ sở dữ liệu này cung cấp khả năng truy cập một cách hạn chế đến các tài liệu toàn văn và các sách, bài báo, báo cáo khoa học đã được lập chỉ số hồi cố đến năm 1948.

URL: <http://www.osti.gov/energycitations/>

GrayLIT Network. Trang web này cung cấp thông tin về các báo cáo kỹ thuật được tạo nên bởi các công trình nghiên cứu và các dự án phát triển đã được cung cấp qua nguồn tài chính liên bang. Đây là một cổng tìm tin siêu dữ liệu bao gồm các tài liệu được lưu giữ từ các bộ sưu tập báo cáo của Bộ Quốc phòng, các câu thông tin của các cơ quan hữu quan (DOA, EPA), các báo cáo và sưu tập các báo cáo của NASA .

URL: <http://graylit.osti.gov/>

NASA Technical Reports Server. Công cụ nghiên cứu này cung cấp việc truy cập toàn diện đến số lượng lớn các bộ sưu tập báo cáo của NASA, bao gồm các tài liệu của cơ quan tiền nhiệm là NACA. Trang web này cũng cung cấp một số tài liệu toàn văn cũng như các chỉ dẫn thư mục hồi cố đến năm 1917.

Khả năng tìm tin nâng cao được bổ sung bởi các dữ liệu phản ánh đặc trưng vật lý của tài liệu.

URL: <http://ntrs.nasa.gov/>

National Technical Information Service (NTIS). Trang web của NTIS là một nguồn thông tin toàn diện đối với các thông tin có liên quan đến khoa học, công nghệ, kinh doanh được hỗ trợ bởi ngân sách liên bang. Cơ sở dữ liệu này cung cấp một số truy cập đến các tài liệu toàn văn và các chỉ dẫn thư mục của trên 2 triệu ấn phẩm, hồi cố đến năm 1990.

URL: <http://www.ntis.gov/search/>

Scientific Network and Information Network (STINET). Trang web của STINET cung cấp việc truy cập đến các chỉ dẫn trích dẫn của các tài liệu nghiên cứu về quốc phòng chưa được phân nhóm. Nhiều biểu ghi các thể truy cập toàn văn và chỉ dẫn thư mục hồi cố đến 1974.

URL: <http://stinet.dtic.mil/>

Transportation Research Information Services (TRIS Online). Cơ sở dữ liệu này cung cấp truy cập đến gần 500.000 biểu ghi về lĩnh vực có liên quan đến giao thông vận tải. Các nguồn tin bao gồm sách và các bài báo cũng như một số công trình nghiên cứu toàn văn, các báo cáo kỹ thuật và báo cáo tại các hội thảo khoa học.

URL: <http://trisonline.bts.gov/sundev/search.cfm>

U.S. Patent Database. Trang web này cung cấp việc truy cập đến các tài liệu dạng tranh ảnh đối với toàn bộ các bằng sáng chế đã được đăng ký bảo hộ của Mỹ hồi cố đến năm 1790, kèm theo các cơ sở tìm kiếm toàn văn hồi cố đến 1976 và các tài liệu toàn văn về các ứng dụng đã được công bố. Cơ sở dữ liệu này cũng cho phép tìm kiếm theo các chỉ dẫn thư mục, bao gồm các bài báo, báo cáo và kỹ yếu.

URL: <http://www.ustpo.gov/patft/index.html>

4. Các nguồn báo cáo khoa học và kỹ thuật khác

CiteSeer: Scientific Literature Digital Library. Trang Web này có mục đích là nâng

cao khả năng phổ biến và đáp ứng nhu cầu về tài liệu khoa học. Nguồn tin này bao quát, kiểm soát trên 600.000 tài liệu toàn văn và những chỉ dẫn, trích dẫn phân tích đến các thuộc tính của tài liệu, các liên kết chỉ dẫn tra cứu, các dấu hiệu tìm kiếm,... Ngoài ra, trang web này còn cung cấp các thuật toán, các kỹ thuật và phần mềm có thể được sử dụng bởi các thư viện số.

URL: <http://citeseer.nj.nec.com/cs>

MAGiC Project. Mục đích của trang web này là thiết lập một hệ thống thu thập, lưu giữ và sử dụng tài liệu xám phối hợp với nhau. Trang web được quản trị bởi Thư viện Đại học Cranfield ở Anh. MAGiC Project bao gồm một CSDL chỉ dẫn trích dẫn bao quát trên 120.000 báo cáo kỹ thuật trên toàn thế giới.

URL: <http://www.magicac.uk/>

MathSearch. Trang web này cho phép tìm kiếm trong một bộ sưu tập trên 200.000 tài liệu về các khoa học toán học và thống kê. Phạm vi bao quát là toàn văn của một số báo cáo kỹ thuật, báo cáo công tác và các tài liệu điện tử khác.

URL: <http://www.maths.usyd.edu.au:8000/Math-Search.html>

Spires High-energy Physics (HEP) Database. Cơ sở dữ liệu này bao quát trên 500.000 bài báo, báo cáo, các bản thảo và báo cáo kỹ thuật. Hầu hết các tài liệu trong đó có thể truy cập dưới dạng toàn văn, được hồi cố đến năm 1974.

URL: <http://www.slac.stanford.edu/spires/hep>

5. Báo cáo và các nguồn tin về Công nghệ thông tin

HP Labs Technical Reports. Trang web này cung cấp việc truy cập đến các báo cáo kỹ thuật do các nhà nghiên cứu của HP thực hiện. Các tài liệu được hồi cố đến năm 1990. Đa số các tài liệu có thể truy cập dạng toàn văn.

URL: <http://www.hpl.hp.com/techreports/>

IBM Research: Technical Paper Search. Cơ sở dữ liệu này cung cấp việc truy cập đến chỉ dẫn trích dẫn các bài tạp chí và các báo cáo kỹ thuật được thực hiện bởi tập thể các cơ quan nghiên cứu của IBM. Các tài liệu được

hồi cố đến năm 1987 và một số trong chúng có thể truy cập dạng toàn văn.

URL: <http://domino.watson.ibm.com/library/cyberdig.nsf/home>

Microsoft Research: Technical Reports. Cơ sở dữ liệu chủ yếu là toàn văn này cung cấp việc truy cập đến các ấn phẩm, các báo cáo kỹ thuật và các dự án liên quan đến khoa học về máy tính được thực hiện bởi các nhà nghiên cứu của Microsoft.

URL: <http://research.microsoft.com/pubs/>

Networked Computer Science Technical Library (NCSTRL). Nguồn thông tin này cung cấp việc truy cập đến bộ sưu tập các báo cáo và nghiên cứu khoa học về máy tính. Cơ sở dữ liệu này được thiết kế dành cho mục đích giáo dục và là một bộ sưu tập nhằm mục đích liên kết giữa các lĩnh vực đào tạo, sản xuất và các phòng thí nghiệm phục vụ nghiên cứu.

URL: <http://www.ncstrl.org>

ZDNET IT Directory. Trang web này cung cấp một thư viện số toàn văn về các sách trắng về kỹ thuật, Webcasts và các nghiên cứu trường hợp liên quan đến nhiều chủ đề của công nghệ thông tin. Trang web này đòi hỏi người dùng tin phải đăng ký truy cập.

URL: <http://www.itpapers.com/>

6. Các nguồn tin khác

National Standards Systems Network (NSSN). Mặc dầu các tiêu chuẩn đều có thể được dành cho mục đích thương mại, song chúng vẫn được xem là một loại tài liệu xám. Trang web này cung cấp các công cụ tìm kiếm liên kết đối với trên 250.000 biểu ghi từ trên 600 nhà cung cấp và liên kết đến các thông tin đặt mua.

URL: <http://www.nssn.org/>

Political Science Sites of Working Papers. Trang web này cung cấp liên kết đến các báo cáo nghiên cứu khoa học về các khoa học chính trị và những vấn đề có liên quan.

URL: <http://www.workingpapers.org/>

Research Papers in Economics (RePEc). Trang web này cung cấp khả năng phổ biến các công trình nghiên cứu về kinh tế học và

các lĩnh vực có liên quan trên phạm vi thế giới. Đa số các tài liệu trong đó – báo cáo khoa học, bài tạp chí, chương, mục của chuyên khảo,...- dưới dạng toàn văn và kèm theo là phần mềm tải dữ liệu dành cho người dùng tin.

URL: <http://www.repec.org/>

Search Adobe PDF Online. Công cụ tìm tin Adobe quét hàng triệu tài liệu định dạng PDF trực tuyến. Hệ thống kiểm soát nhiều cơ sở dữ liệu có thể xác định thông qua các máy tìm. mặc dầu các kết quả tìm có thể bao gồm nhiều loại tài liệu khác nhau, song chủ yếu vẫn là các tài liệu xám.

URL: <http://www.searchpdf.adobe.com/>

World Bank Research Resources. Trang web này cung cấp việc truy cập đến các báo cáo công tác, các công trình nghiên cứu hiện tại và các bộ dữ liệu được Nhóm Ngân hàng thế giới biên soạn.

URL: <http://econ.worldbank.org/resource.php>

7. Các lưu trữ và nguồn tin dạng số (E-print)

Clinical Medicine and Health Research NetPrints. Trang web này cung cấp các tài liệu lưu trữ toàn văn dành cho các nhà nghiên cứu về y học đối với các công trình nghiên cứu hoàn tất công tác điều trị cho bệnh nhân của họ

URL: <http://clinmed.netprints.org/>

Cogprints. Bộ sưu tập tự hình thành này cung cấp các tài liệu phù hợp với các nghiên cứu về nhận thức trong lĩnh vực tâm lý học, sinh học, ngôn ngữ học và triết học cũng như trong các lĩnh vực như máy tính, vật lý, các khoa học xã hội và toán học. Trang web này bao gồm các bài báo toàn văn, các chương sách, báo cáo kỹ thuật, báo cáo khoa học.

URL: <http://cogprints.ecs.soton.ac.uk/>

Education-line. Trang web này được quản trị bởi Thư viện Brotherton ở Anh. Cung cấp việc truy cập toàn văn đến các báo cáo, báo cáo công tác, tài liệu Hội thảo, Hội nghị phục vụ cho các nghiên cứu về giáo dục, chính sách và thực tiễn hoạt động giáo dục.

URL: <http://www.leeds.ac.uk/educol/>

E-print Network. Trang web này là một máy siêu tìm tin đối với các nguồn tin khoa học dạng điện tử và cho phép tìm liên kết đến hơn 30 cơ sở dữ liệu và các server chủ yếu.

URL: <http://www.osti.gov.eprints/>

GNU E-Prints Archives. Trang web này cung cấp một danh sách gồm trên 100 kho lưu trữ trực tuyến sử dụng phần mềm e-print và bao gồm nhiều cơ quan nghiên cứu khoa học.

URL: <http://software.eprints.org/archives.php>

8. Danh sách thảo luận

Engineering Librarians Division (ELD-NET-L). Danh sách cập nhật địa chỉ các vấn đề quan tâm đến công nghệ và các lĩnh vực chủ đề liên quan đến thư viện và người cán bộ thư viện. ELDNET-L được tài trợ bởi Hiệp hội đào tạo công nghệ, khoa Thư viện công nghệ của Mỹ và phục vụ đối với mọi người quan tâm.

URL: <http://www.english.cornell.edu/eld/listserv/eld-netfile.html>

GreyNET Listserv. Danh sách tài liệu trên thế giới này tạo ra các phương tiện tương tác và trao đổi các cá nhân với các trạm làm việc trong lĩnh vực tài liệu xám. Ngoài ra, bằng việc bổ sung một danh sách dạng số, trang web này bao gồm những thông tin về hàng loạt các Hội thảo quốc tế về tài liệu xám và cung cấp danh sách các nguồn tin thuộc những vấn đề có liên quan.

URL: <http://www.greynet.org>

Science and Technology Librarians Section Listserv (STS-L). Danh sách này cung cấp một diễn đàn cho phép các cán bộ thư viện trong các lĩnh vực khoa học và kỹ thuật có thể lưu giữ và bảo trì những thông tin mới về tác động và phạm vi của thông tin được khai thác, sử dụng. STS-L được thiết kế cho việc trao đổi các bộ môn khoa học và công nghệ của ACRL's và phục vụ cho mọi người quan tâm.

URL: <http://listserv.uk.edu/archives/sts-l.html>

Mạnh Trí lược dịch

Nguồn: <http://www.ala.org/ala/arc/acrlpubs/crnews/bakissues2004/march04/graylit.htm>